

Biologische melkveehouderij kan een schaa sprong maken

Bij biologisch denken we aan kleine afzetmarkten. In Denemarken is 30 procent van de melk in de supermarkt al biologisch. Kan dit ook in Nederland, waar het aandeel naar schatting op 12 procent ligt? Hoe maak je zo'n schaa sprong en wat voor innovaties zijn daar voor nodig?

>> Joanne Thijssse, brand manager Arla biologisch

'Jazeker! De interesse bij consumenten voor biologische producten en biologische zuivel in het bijzonder is enorm toegenomen de afgelopen tijd. Met als tastbaar resultaat dat de biologische zuivelmarkt in twee jaar zo ongeveer verdubbeld is. De situatie zoals in Denemarken zien wij als een indicatie dat ook voor Nederland een veel groter marktaandeel haalbaar is. Daarom heeft Arla Foods vorig jaar een aantrekkelijk assortiment biologische producten geïntroduceerd, waarmee we een grote groep consumenten proberen te verleiden. De resultaten zijn boven verwachting. Inmiddels heeft al meer dan één op de zes huishoudens onze biologische producten geprobeerd.

Wij zien de sleutel tot schaalvergroting in het toegankelijk maken van biologische zuivel. Het moet voor een veel grotere groep consumenten interessant worden en blijven. De enorme uitbreiding van het aantal kopers geeft aan dat dit ook echt mogelijk is. Het is een mooi signaal voor melkveehouders die overwegen over te stappen naar een biologische bedrijfsvoering. Momenteel is er een tekort aan biologische melk in Nederland.

Om de groei te continueren zien wij het als onze taak om een blijvend interessant assortiment te bieden en dit op een toegankelijke manier te presenteren: aansprekende en in het schap opvallende verpakkingen, heerlijke producten en een effectieve communicatie.'

>> Maurits Steverink, ketenmanager Task Force Marktontwikkeling Biologische Landbouw

'De opschaling is aan de gang. Marketeers zien biologisch steeds minder als een nichemarkt. Concerns spelen in op de vraag naar duurzaamheid en dierenwelzijn, onder meer door voor hun A-merken ook een biologische lijn te introduceren.

Er is vraag naar 40 miljoen liter biologische melk. Dat betekent ruimte voor ongeveer tachtig nieuwe biologische melkveebedrijven. Dat het omschakeltempo wat traag is, is niet logisch. De melkprijs is heel erg goed; ongeveer 8 cent hoger dan gangbaar. De 45 procent extensiever boerende melkveehouders laten gewoon geld liggen!

Als je onder de 13.000 kilogram melk per hectare produceert, is omschakelen zeer waarschijnlijk financieel interessant.

Boeren, veeartsen en voerleveranciers hebben echter nog steeds een gedateerd beeld van biologisch. Heeft een boer plannen om om te schakelen, dan zegt zijn omgeving: wil je soms stoppen? Omschakeling betekent in de ogen van velen niet meer mee willen doen. Stoerder en aansprekender is het om mee te doen met de grote stroom en daarmee de ratrace van steeds hogere productie, lage marges en koeien op stal. Terwijl de afzetmarkt om verschillende concepten vraagt en niet om eenheidsworst. Dat betekent dat je iets anders moet durven doen dan je buurman.

Het is op zich wel goed dat niet ineens massaal boeren omschakelen. Dat moet met regie vanuit afzetketens met een langetermijnvisie. Groeien gebeurt eigenlijk altijd in kleine stappen. Ik kom in elke transitie- en innovatietheorie tegen dat een nieuwe ontwikkeling klein begint en langzaam opschaalt.'

>> Jaap Bond, gedeputeerde provincie Noord-Holland

'De biologische landbouw kan zeker een schaa sprong maken. Natuurlijk door innovaties, maar zeker ook door als overheid uitbreidingsmogelijkheden te bieden. Biologische bedrijven

vragen om meer meters grond en die kunnen tevens benut worden voor natuurbeheer. Hiermee maken we dan niet alleen meer meters voor biologische landbouw, maar anticiperen we ook op de bezuinigingen in het landelijk gebied. Meer beheerde meters voor minder geld. Een perfecte combinatie tussen vergroting van het biologisch areaal en het regelen van natuurbeheer voor minder geld.

Als de provincie de natuurtaken van de overheid overneemt, zijn dit de kansen die ontstaan: met de decentralisatie van de zogenaamde Bureau Beheer Landbouwgronden binnen Ecologische Hoofdstructuur of grenzend daaraan, kunnen we meerdere bedrijven faciliteren in hun groei en op die manier ook het beheer regelen voor de langere termijn. Ik denk aan pachtcontracten met een looptijd van dertig jaar. Dat is voor een ondernemer interessant vanwege zijn investering en afschrijvingsperiode en soms zelfs voor bedrijfsopvolging. Zoals het er nu naar uitziet, maar dat is verder ook afhankelijk van de verdere uitwerking van het onderhandelingsresultaat tussen de provincies en overheid, zouden we in Noord-Holland wat kunnen doen voor ongeveer 25 bedrijven.'

>> Harrie Jansen, Natuurweide (vereniging van biologische melkveehouders) en Product-werkgroep Zuivel

'Vraag en aanbod moet je altijd proberen in balans te brengen. Gezien de jaarlijks sterk groeiende vraag naar biologische melk is uitbreiding met meer biologische ondernemers gunstig. Maar om gangbare melkveehouders te interesseren zijn er twee zaken van belang: melkprijs en grond. De prijs voor biologische melk is wel hoger, maar de kosten zijn dat ook. Streep je die tegen elkaar weg, dan hou je niks extra's over. Dan de grond. De gangbare houderij denkt vanuit ligboxenstallen en melkquota, de biologische houderij

is gebaseerd op de grond die nodig is om het veevoer te telen. Die grond maakt omschakeling lastig: een gangbare boer moet aan bijvoorbeeld 25 tot 30 hectare grond zien te komen, bijvoorbeeld door natuurgrond te pachten van een natuurbeherende organisaties. Of zijn melkquotum niet vol melken. Dan ben je snel uitgerekend. De voortgaande intensivering van de gangbare sector werkt hier niet mee. De groep melkveehouders die kan omschakelen wordt met de dag kleiner.'

>> Gerard Migchels, onderzoeker Wageningen UR

'Melkveehouders hebben weinig zin om om te schakelen, ook al is de markt erg goed en kunnen vooral de extensievere bedrijven er meer aan verdienen. Waarschijnlijk zit het, zoals Maurits Steverink ook zegt, tussen de oren. Voor de schaa sprong kunnen we wellicht meer verwachten van de afschaffing van het melkquotum in 2015. Dan komt er schaalvergroting op gang en dat is mogelijk ook hét moment voor omschakeling. Kijk hiervoor naar Denemarken. De biologische melkveehouderij wordt er in tegenstelling tot Nederland gedomineerd door hightech, sterk geautomatiseerde bedrijven van een bovengemiddelde grootte. Dit soort bedrijven kunnen door de automatisering de grotere arbeidsbehoefte van de biologische houderij goed managen. Daarnaast maakt de lagere kostprijs door de grootschaligheid gecombineerd met een hogere prijs voor de biologische melk het zeer interessant om biologisch te produceren. Misschien dat de grote Nederlandse melkveebedrijven straks dit ook inzien, als de markt goed blijft. Klein en extensief is niet per se beter voor de biologische landbouw. Wellicht moeten we voor de schaa sprong meer rekenen op grote, hightech bedrijven met minimaal tweehonderd koeien, mestraining, energieproductie, GPS-bemesting en samenwerking met biologische akkerbouwers.' (RD)

